

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen; het examen bestaat uit 19 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Genoeg meningen

In de tekst *Genoeg meningen* kan men onderscheid maken tussen drie delen.

1 In het eerste gedeelte wordt het centrale probleem van de tekst aan de orde gesteld.

2 In het tweede gedeelte wordt een verklarende analyse gegeven van het probleem.

3 In het derde gedeelte wordt een mogelijke oplossing geformuleerd.

1p 1 Bij welke alinea begint het tweede gedeelte van de tekst?

1p 2 Bij welke alinea begint het derde gedeelte van de tekst?

“Waardoor zijn er zoveel meningen en is er zo weinig resultaat?” (regels 40-41)

In de tekst worden daar drie *hoofdoorzaken* voor genoemd.

4p 3 Welke drie hoofdoorzaken zijn dat?

Gebruik voor je totale antwoord niet meer dan 20 woorden.

In alinea 2 en 3 staan twee opvattingen tegenover elkaar.

3p 4 Welke twee opvattingen zijn dat?

Gebruik maximaal 35 woorden.

In alinea 3 staat “Het maatschappelijk debat maakt geen vorderingen, maar fragmenteert, polariseert en tot een conclusie komt het al helemaal niet.” (regels 36-39)

1p 5 ■ Welke van de onderstaande uitspraken geeft het beste weer wat er blijkens alinea 4 en 5 onder ‘fragmenteren’ en ‘polariseren’ verstaan moet worden?

- A Onder ‘fragmenteren’ wordt verstaan dat men afgaat op eigen gedachten en gevoelens zonder ideologische samenhang; onder ‘polariseren’ wordt verstaan dat men vooral het debat opzoekt.
- B Onder ‘fragmenteren’ wordt verstaan dat men afgaat op eigen gevoelens en ideeën; onder ‘polariseren’ wordt verstaan dat men zijn mening zo origineel mogelijk verwoordt als vorm van zelfexpressie.
- C Onder ‘fragmenteren’ wordt verstaan dat men niet afgaat op ideeën vanuit diverse maatschappelijke organisaties; onder ‘polariseren’ wordt verstaan dat columnisten een polemisch verbond vormen.
- D Onder ‘fragmenteren’ wordt verstaan dat men uiteenlopende ideeën baseert op de eigen omgeving; onder ‘polariseren’ wordt verstaan dat men voornamelijk afwijkende ideeën naar voren brengt.

“Uit hun optreden blijkt dat een mening vooral een strikt individuele aangelegenheid is, een persoonlijke kwestie.” (regels 64-66)

Uit alinea 6 kan afgeleid worden waarom deze wijze van meningsvorming te bekritisieren is.

1p 6 ■ Welke van onderstaande uitspraken geeft het beste weer wat het hoofdpunt van kritiek is?

- A Deze meningen hebben te veel betrekking op personen en te weinig op achtergronden.
- B Deze meningen zijn niet op argumenten gebaseerd, maar richten zich op ‘performance’.
- C Eigen gevoelens vormen een te smalle basis voor een diepgaand maatschappelijk debat.
- D Eigen gevoelens worden als algemeen geldend gepresenteerd, terwijl ze dat niet zijn.

“Ze vallen niet terug op de beproefde denkschema’s van de verzuiling ...”. (regels 50-51)

Op deze verandering in de meningsvorming wordt in alinea 6 teruggekomen.

1p 7 ■ Hoe wordt deze verandering in alinea 6 beoordeeld?

- A Als negatief, want volgens de tekst had er een sociologische redeneertrant in de plaats moeten komen van een psychologische.
- B Als negatief, want voor deze denkschema’s zijn slechts emotionele oordelen over diverse personen in de plaats gekomen.
- C Een beoordeling ontbreekt, want er wordt slechts geconstateerd dat deze verandering vooral personen betreft.
- D Zowel als positief als negatief, want het wegvallen van de verzuiling wordt enerzijds positief beoordeeld, maar anderzijds wordt de meningsvorming als tekortschietend beoordeeld.

- 1p **8** ■ Wat wordt bedoeld met de formulering “dat de uiting van al die particuliere meningen toch een democratisch belang kan dienen” (regels 129-131)?
- A Op deze wijze blijven populistische politici er goed van op de hoogte welke meningen en opvattingen er onder de mensen in het land leven.
  - B Op deze wijze is het mogelijk mensen met uiteenlopende meningen en opvattingen te verenigen en te verbinden aan een politieke beweging.
  - C Op deze wijze krijgen de mensen die zich door het politieke bestel, al dan niet terecht, genegeerd voelen, de kans hun stem te laten horen.
  - D Op deze wijze lukt het de gevestigde politieke partijen niet langer afwijkende meningen en opvattingen buiten het heersende bestel te houden.

Uit alinea 11 en 12 valt af te leiden, dat de media de verschuiving van analyses en beschouwingen naar meningen en opinies op twee manieren versterken.

- 3p **9** □ Welke twee manieren zijn dat?
Gebruik maximaal 20 woorden.

- 1p **10** ■ Wat wordt er, blijkens de inhoud van alinea 8, bedoeld met de zinsnede “De democratisering van de meningsvorming keert zich in zekere zin op een belangrijk punt tegen zichzelf” (regels 114-116)?
Het uiten van diverse meningen leidt juist niet tot
- A de door velen gewenste maatschappelijke veranderingen.
  - B de politieke beweging met een breed gedragen ideologie.
  - C een hechtere samenleving gebaseerd op één wereldbeeld.
  - D visies die ook andere zaken dan de persoonlijke betreffen.

- 1p **11** ■ Wat is de kern van het bezwaar dat in alinea 9 tegen de democratisering van de meningsvorming naar voren wordt gebracht?
- A Er zullen steeds meer politici dankzij de macht van het getal aan de macht komen.
  - B Het ‘volksgevoel’ zal steeds meer in de plaats komen van de mening van deskundigen.
  - C Mensen met afwijkende meningen zullen steeds meer de politiek gaan overheersen.
  - D Persoonlijke onlustgevoelens zullen tot collectief gedachtegoed worden omgesmeed.

De maatschappelijke gevolgen van de ontzuiling zijn op twee plaatsen in de tekst nadrukkelijk aan de orde. In alinea 4 betreft het de individuele burgers, in alinea 10 betreft het de media.

- 2p **12** □ Wat is de overeenkomst tussen beide?
Gebruik maximaal 20 woorden.

In alinea 9 worden bepaalde politici in een negatief daglicht gesteld.

- 2p **13** □ Citeer in dit verband twee formuleringen met een bijzondere, negatieve gevoelswaarde.

In alinea 12 wordt gesteld dat de media “in het postideologische tijdperk kleurloos” dreigen te worden. (zie regels 185-186)

- 1p **14** ■ Wat wordt daarmee bedoeld?
In het postideologische tijdperk dreigt het gevaar dat de media
- A geen eigen maatschappelijke opvatting of maatschappelijke visie meer zullen uitdragen.
  - B hun opvattingen en visies op een eentonige wijze vorm geven.
  - C hun opvattingen en visies op een nietszeggende wijze vorm geven.
  - D zich in hun opvattingen en visies nauwelijks meer van elkaar onderscheiden.

“Meningen zijn de plaats van de feiten gaan innemen.” (regels 207-208)

- 1p **15** □ Welke vraag uit alinea 14 geeft aan hoe de feiten weer de plaats van meningen zouden kunnen gaan innemen?

Teksten kunnen worden onderverdeeld in uiteenzettingen, betogen en beschouwingen.

- 2p **16** □ Tot welke tekstsoort vooral moet de tekst *Genoeg meningen* gerekend worden? Geef op basis van de inhoud van de tekst een argument bij je keuze.

- 1p 17 ■ Welke van onderstaande zinnen A tot en met D geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst *Genoeg meningen* weer?
- A De individualisering en de democratisering van de meningsvorming zijn te ver doorgeschoten en werken polariserend.
  - B De intensivering van de meningsvorming leidt zelden tot politiek evenwicht, maar gaat wel gepaard met veel bezienswaardige levendigheid.
  - C De rol van de media in het maatschappelijk debat is, gelet op de aanjagende werking, buitengewoon bedenkelijk.
  - D Het wantrouwen waarmee journalisten gezagsdragers tegemoet treden, leidt tot onnodige verscherping van standpunten.
- 1p 18 ■ Welke van de onderstaande zinnen A tot en met D geeft het beste de aanbeveling van de tekst *Genoeg meningen* weer?
- A Benader in de media de gezagsdragers op een meer open en onbevangen wijze.
  - B Bewerkstellig in het onderwijs meer aandacht voor een meer klassieke vorm van journalistiek.
  - C Laat de media zich meer richten op feiten, analyses en achtergronden.
  - D Laat in de media voldoende ruimte over voor het uiten van standpunten en opvattingen.

fragment 1

De journalistiek zal nooit meer hetzelfde zijn

Het feit dat de journalist niemand verantwoording verschuldigd is, was lange tijd de achilleshiel van onze democratie. Voor elke macht behoort er een tegenmacht te zijn. Maar wie moest de journalisten in de gaten houden? Wie moest tegenover de journalistiek een tegenmacht vormen? In elk geval niet de politici, want die zouden daar alleen maar misbruik van maken. Zo bleef 'de journalistieke macht' lange tijd zonder tegenmacht en waakhond. Dat is nu verleden tijd. De journalisten hebben hun waakhonden gekregen: de *bloggers*. Dit zijn mensen die op internet een logboek ('*weblog*' of '*blog*') bijhouden met hun persoonlijke opmerkingen, waar iedereen kennis van kan nemen. Vaak leveren ze commentaar op de onmiddellijke actualiteit. In Amerika zijn er honderdduizenden *blogs*, en ook in Nederland en Vlaanderen groeit het aantal dagelijks. Er zit uiteraard heel wat kaf tussen het koren, maar onder de talrijke *bloggers* zitten ook lieden die veel meer weten over zaken waarover journalisten schrijven dan deze journalisten zelf. Deze deskundigen dwingen de pers om zo waarheidsgetrouw mogelijk te zijn en om hun berichtgeving zonodig te corrigeren. Niets kan nog vrijblijvend worden beweerd. Deze nieuwe realiteit werd de afgelopen weken in de Verenigde Staten duidelijk naar aanleiding van Rathergate, een zaak die een cesuur zal blijken te zijn in de geschiedenis van de media. Centraal staat de invloedrijke journalist Dan Rather. Deze presenteerde op 8 september documenten die hem door "een zeer betrouwbare bron" waren toegespeeld. Uit die documenten bleek dat president George W. Bush zich begin jaren '70 tijdens zijn dienstplicht in de Nationale Garde aan zijn verplichtingen had onttrokken. Bovendien zou hij daarbij van hogerhand zijn beschermd. De papieren waarmee Rather zwaaide, waren, zo hield hij de kijkers voor, officiële documenten uit die periode. Andere media namen dit nieuws over. Maar al een paar uur later schreven *bloggers* op internet dat dit niet waar kón zijn. Mensen die alles wisten van typemachines in de jaren '70, constateerden dat het lettertype op de papieren die Rather toonde, dertig jaar geleden niet bestond op typemachines. Ook werden er in de documenten superscripts (boven de regel geplaatste tekens) gebruikt die in de vroege jaren '70 in die vorm evenmin voorkwamen.

naar: Paul Belien, uit: *NRC Handelsblad* van 7 oktober 2004

Net als in tekst 1 wordt ook in het fragment de democratisering van de meningsvorming aan de orde gesteld.

- 1p 19 ■ Ondersteunt het tekstfragment de opvatting die in tekst 1 onder woorden wordt gebracht ten aanzien van deze democratisering van de meningsvorming?
- A Ja, want ook uit het fragment blijkt dat de meningsvorming leidt tot polarisatie.
  - B Ja, want ook uit het fragment blijkt dat de meningsvorming te ver is doorgeschoten.
  - C Nee, want uit het fragment blijkt dat de meningsvorming een controlerende functie kan hebben.
  - D Nee, want uit het fragment blijkt dat de meningsvorming leidt tot vertekening van de werkelijkheid.

Tekst 2 De kort-gebroekte denker

- 19p **20** □ Maak een samenvatting in correct Nederlands van maximaal 180 woorden van de tekst *De kort-gebroekte denker*. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- welke twee levenshoudingen met elkaar worden vergeleken;
  - voor welke levenshouding gekozen wordt;
  - welke analyse van de twee levenshoudingen aan deze keuze ten grondslag ligt.

Einde